

продукції на основі процедури розподілу власності або участі в управлінні. Залучення цих учасників у корпоративні відносини повинно бути вмотивованим через інтереси управління, і, як їх результат – раціональний розподіл чистого прибутку переробних підприємств у зв'язку із забезпеченням прав технологічно пов'язаних акціонерів.

Необхідними заходами для підвищення ефективності корпоративного управління в акціонерних товариствах з переробки сільгосппродукції є: введення у практику Принципів корпоративного управління в Україні та організація внутрішньої регламентації їх діяльності щодо раціонального розподілу повноважень між органами управління, створення комітетів наглядової ради, визначення меж відповідальності посадових осіб, розроблення інформаційної політики, посилення контролю за фінансово-господарською діяльністю з боку незалежних ревізорів, забезпечення прав заінтересованих осіб (в тому числі технологічно пов'язаних) через введення до складу наглядової ради представників з виробників сільськогосподарської продукції. Впровадження заходів, пов'язаних із підвищенням якості корпоративного управління, забезпечить прозорість відносин між учасниками, а подальше поглиблення інтеграційних зв'язків на основі власності та управління, сприятиме діловій активності та прибутковій діяльності акціонерних товариств з переробки сільгосппродукції.

Література: 1. Борщ А.Г. Розвиток корпоративного бізнесу в АПК – шлях до відродження великотоварного виробництва / А.Г. Борщ // Науковий вісник НАУ – 2008. – Вип. 131. – С. 64-70. 2. Власність у сільському господарстві / за ред. В.В. Юрчишина, П.Т. Саблука, О.М. Онищенко [та ін.]. – К.: Урожай, 1993. – 348 с. 3. Канінський П.К. Трансформаційні процеси в аграрній сфері / П.К. Канінський // Продуктивні сили України і регіональна економіка: зб. наук. пр. – К.: ДОД РВПС України НАН України, 2006. – С. 9-18. 4. Лупенко Ю. Акціонерний сектор вітчизняної економіки / Ю. Лупенко // Економіка України. – 2005. – №1. – С. 42-46. 5. Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання / за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. – К.:ІАЕ, 2001. – Т. 1. – 831 с.

Цимбалюк О.В.,
ст. викладач кафедри менеджменту НМетАУ,
м. Дніпропетровськ, Україна

ЕКСПЕРТНІ МЕТОДИ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ

Управління технічними ризиками на виробничому об'єкті сьогодні прийнято розглядати, як системний підхід до ухвалення рішень і розробки практичних заходів, направлених на запобігання або зменшення небезпеки для життя і здоров'я працівників, мінімізацію ушкоджень майну промислового підприємства і довіллю при експлуатації і обслуговуванні обладнання.

Під технічним ризиком розуміють пошкодження, поломки, машин, обладнання, механізмів і установок. В управлінні технічними ризиками важливу роль відіграє організаційно-методична база превентивної управлінської діяльності. Коли йдеться про вміння керівників виявляти і вирішувати проблеми, йдеться саме про те, наскільки грамотно обираються придатні методи управління ризиками. Більшість сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців розглядають дві групи методів оцінки ризику: кількісні (об'єктивні) та якісні чи суб'єктивні. (евристичні) [1-3]. Кількісні методи широко описані в літературі й використовуються як стандартні процедури в комп'ютерних програмах. Існують ситуації, коли у зв'язку з відсутністю достовірної інформації, використання статистичних методів кількісної оцінки не уявляється можливим. У таких випадках широко застосовуються методи, що використовують результати досвіду й інтуїцію, тобто евристичні методи. Особливістю евристичних методів і моделей є відсутність строгих математичних доказів оптимальності одержуваних рішень. Загальною спрямованістю цих процедур є використання людини як "вимірювального приладу" для одержання кількісних оцінок процесів і суджень, які через неповноту й невірогідність наявної інформації не піддаються безпосередньому виміру.

Прикладами традиційних евристичних процедур є різні експертизи, консиліуми, наради й т.п., результатом яких є експертні оцінки стану об'єкта дослідження. Вони називаються методами експертних оцінок. Сутність і втримування цих методів описані в літературі [1,4]. Однією зі сфер його застосування є якісний аналіз і кількісна оцінка ризиків. Метод визначення ступеня ризику шляхом експертних оцінок носить більш суб'єктивний характер у порівнянні з іншими методами. Ця суб'єктивність є наслідком того, що група експертів, що займається аналізом ризику,

висловлює власні суб'єктивні судження як про минулу ситуацію, так і про перспективи її розвитку [5]. Цей метод застосовується при недостатній кількості інформації або при визначенні ступеня технічного ризику, що не має аналогів і не надає можливості аналізувати минулі показники. Він має ту суттєву перевагу над іншими методами, що експертна оцінка може використовуватися в умовах дефіциту і навіть браку інформації. Головна умова досконалої експертної оцінки — виключення взаємного впливу експертів один на одного (так звана дельфійська процедура).

Дослідження методу колективної генерації ідей показало, що групове мислення провадить на 70 % більше нових цінних ідей, ніж сума індивідуальних мислень. За допомогою цього методу може успішно вирішуватися ряд завдань управління ризиком: - виявлення джерел і причин ризику, установа всіх можливих ризиків; - вибір напрямків і шляхів зниження ризику; - формування повного набору і якісна оцінка варіантів, що використовують різні способи зниження ризику або їхню комбінацію та ін. До недоліків методу колективної генерації ідей відноситься значний рівень інформаційного шуму, створюваного тривіальними ідеями, спонтанний і стихійний характер генерації ідей. При використанні результатів групових експертних процедур, здійснюваних за допомогою відкритого обговорення поставлених проблем, варто враховувати таке явище, як "зрушення ризику". Феномен зрушення ризику означає, що після проведення відкритої групової дискусії зростає рівень ризикованості прийнятих рішень.

Як теоретичні дослідження, так і практика показали, що серед десятків різних процедур агрегації індивідуальних думок, розроблених раніше, єдиної найкращої для всіх ситуацій не існує. Загальновизнаним є наступний підхід. Колективні оцінки і відповідні ним впорядкування об'єктів будуються за індивідуальними думками декількома методами, і, якщо ці методи дають погоджені результати, то ці результати можна розглядати як надійні. При суттєвій відмінності результатів, необхідно неформальне осмислення експертних даних і, в деяких випадках, додаткова експертиза з уточненою системою оцінки.

Методи агрегування експертних оцінок можна розділити на три групи: - методи, що використовують значення критеріальної оцінки як кількісну характеристику об'єкту; - методи, що використовують лише відношення "більше-менше" між критеріальними оцінками; - методи, що використовують відношення "більше-менше" між критеріальними оцінками для побудови нових числових характеристик, що відображають число пріоритетів одного об'єкту над іншим за всіма експертами. Метод експертних оцінок заслуговує більше уваги з боку практиків, оскільки в процесі обговорення проблеми її вирішенням можуть бути оригінальні ідеї та висновки.

В літературі з питань управління ризиком зазначається, що якісний аналіз передують кількісному, тобто результати, отримані на етапі виявлення ризику, є вихідною інформацією для здійснення кількісного аналізу. Важливість достовірного та надійного інформаційного забезпечення безумовна. Воно є не лише джерелом даних, а й засобом зниження ризику. Однак іноді доцільніше оперувати неповною інформацією, ніж витратити надто великі кошти на отримання повної і вичерпної. Обмеженість потужностей або відсутність засобів для оброблення інформації, неточність внаслідок застосування наближених методів оцінки даних негативно позначаються на визначенні ризиків. З розвитком сучасних інформаційних технологій з'явилася можливість створювати комплекси, здатні допомагати завданням управління такими крупними системами, як інженерні мережі, які виконують функції проектування, інвентаризації, моделювання, а також інформаційної підтримки експертних оцінок і ухвалення рішень

Література: 1. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. - К.: Лібра, 2003. - 280 с. 2. Тэпман Л. Н. Риск в економике: учеб. пособ. / Л. Н. Тэпман; под ред. В. А. Швандара. - М.: ЮНИТИ, 2002. - 379 с. 3. Вітлінський В. В. Економічні ризики: ігрові моделі: навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верченко, А. В. Сігал, Я. С. Наконечний. - К.: КНЕУ, 2002. - 446 с. 4. Руководство по риск-менеджменту / Д.А. Марцынковский, А.В. Владимирцев, О.А. Марцынковский; Ассоц. по сертифик. «Русский Регистр» - Санкт-Петербург: Береста, 2007. - 331 стр. 5. Грабовецький В.С. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання. — Вінниця: ВНТУ — 2010 - 170с.